

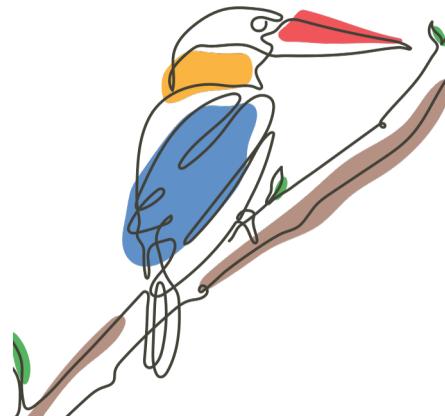
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Konak

POLİTİKA ÖNERİSİ

Kent İçi Ulaşımın
Ekolojik Olmaması ve
Karbon Salımı

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Kent İçi Ulaşımın Ekolojik Olmaması ve Karbon Salımı

Yönetici Özeti

Konak, İzmir'in hem tarihi hem de ekonomik açıdan merkezi ilçelerinden biridir. Sahip olduğu kültürel miras, ticaret ağı ve eğitim kurumlarıyla birlikte yoğun bir insan ve araç trafiğine ev sahipliği yapmaktadır. Ancak bu yoğunluk, beraberinde önemli çevresel sorunlar getirmektedir. Artan nüfusla birlikte bireysel taşıt kullanımını da artırmaktır; buna paralel olarak fosil yakıt tüketimi ve karbon salımı ciddi oranda yükselmektedir. Şehir planlamasının ulaşım açısından yetersiz olması, toplu taşıma sistemlerinin ihtiyaçlara cevap verememesi, altyapısının yetersizliği gibi yapısal nedenler, ulaşımı hem verimsiz hem de doğaya zarar veren bir hâle getirmektedir.

Konak özelinde gözlemlenen bu durum, aslında daha geniş ölçekte İzmir'in tamamına yayılan bir problemi temsil etmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2023 yılı verilerine göre İzmir'de ulaşımı bağlı karbon emisyonları, toplam şehir emisyonlarının %35'ini oluşturmaktadır. Bu oran, özellikle merkezi ilçeler için kritik seviyelere ulaşmıştır. Konak'ın konumu itibarıyla bu yükün büyük bir kısmını taşıdığı açıktır. Karbon salımının bu denli yüksek olması, sadece ekosistem üzerinde değil, kentte yaşayan bireylerin sağlığı üzerinde de ciddi tehditler oluşturmaktadır.

Bu politika önerisi, başta İzmir Büyükşehir Belediyesi olmak üzere Konak Belediyesi'nin kendi yetki alanlarında hayatı geçirebileceği, ekolojik ve sürdürülebilir ulaşım stratejilerini içermektedir. Politikanın temel amacı; fosil yakıt kullanımını azaltmak, toplu taşıma ve mikromobiliteyi cazip hale getirmek, alternatif ulaşım biçimlerini yaygınlaştırmak ve toplumsal bilinci artırmaktır. Avrupa'da uygulanan başarılı örneklerden (Amsterdam, Freiburg, Kopenhag) ve yerel istatistiklerden yola çıkılarak oluşturulan bu stratejiler, çevreye duyarlı, katılımcı ve uygulanabilir bir dönüşüm rotası sunmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Kent İçi Ulaşımın Ekolojik Olmaması ve Karbon Salımı

Giriş

Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından uygulanan Sivil Katılım Projesi kapsamında hibe desteği alan, Konak Belediyesi paydaşlığında Sosyal İklim Derneği yürütücülüğündeki “Youth Act4Climate – İklim İçin Gençlik Hareketi” kapsamında 8 Nisan'da düzenlenen Konak Genç İklim Forumu'na katılan gençler, forum süresince Konak ilçesindeki “Kent İçi Ulaşımın Ekolojik Olmaması ve Karbon Salımı” sorununa ilişkin görüş ve çözüm önerilerini paylaşmıştır.

Bu konu başlığında tartışmaya katılan gençler, Konak çevresinde yaşanan ulaşım sorunlarının ekolojik etkilerini ve kentsel yaşam kalitesi üzerindeki olumsuz yansımalarını gözlemleyerek bu alanda dönüşüm ihtiyacını dile getirmiştir. Tartışmalarda öne çıkan başlıca sorunlar arasında, toplu taşıma sistemlerinin yetersizliği, özellikle iş çıkış saatlerinde ortaya çıkan yoğunluk, mevcut otobüs güzergâhlarının verimsizliği, bisiklet yollarının eksikliği ve elektrikli araçlara yönelik altyapı ve hizmetlerin yeterli olmayı yer almıştır. Bu durum, gençlerin günlük hayatlarını doğrudan etkileyerek uzun vadeli çevresel tehditlere karşı farkındalıklarını artırmaktadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 2022 Ulaşım Master Planı'na göre, Konak'taki trafik yoğunluğu İzmir ortalaması olan %37'nin üzerindedir. Bu da karbon salımının ve bireysel araç bağımlılığının ne denli yüksek olduğunu göstermektedir. Öte yandan, gençler ulaşım meselesini yalnızca teknik bir problem olarak değil, aynı zamanda bir yaşam kalitesi meselesi olarak değerlendirmektedir. Kentsel alanlarda sağlıklı bir çevrenin tesis edilmesi için ulaşımın sürdürülebilir hale getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Kaynak: İzmir Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Master Planı, 2022

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Kent İçi Ulaşımın Ekolojik Olmaması ve Karbon Salımı

Avrupa şehirlerinden edinilen deneyimler, özellikle mikromobilite (bisiklet, scooter vb.), yeşil alanlar arasında entegre ulaşım bağlantıları, yenilenebilir enerji kaynaklarının ulaşım altyapısına entegrasyonu ve yerel halkla sürekli iletişim halinde yürütülen farkındalık kampanyalarının önemini ortaya koymaktadır. Amsterdam ve Kopenhag gibi şehirlerde uygulanan çevreci ulaşım politikaları, Konak özelinde modellenecek birçok pratik çözüm sunmaktadır. Gençler, Konak'ın özgün ihtiyaçlarına göre bu örneklerin yerelleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Kaynak: İzmir Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Master Planı, 2022

Kaynak: İzmir Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Master Planı, 2022

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Kent İçi Ulaşımın Ekolojik Olmaması ve Karbon Salımı

Bu Konu Gençler İçin Neden Önemli?

GGençler, bu kentin yurttaşları olarak, Konak'ın ulaşımı ekolojik olmayan doğasından doğrudan etkilenmektedir. Yoğun trafikten kaynaklı zaman kaybı, hava kirliliği ve yetersiz toplu taşıma altyapısı; eğitim, istihdam ve sosyal alanlara erişimi kısıtlamaktadır. Bunun yanı sıra, iklim kriziyle mücadelede sorumluluk duygusu taşıyan gençler, karbon salımını azaltacak yerel politikaların geliştirilmesini talep etmektedir.

2023 verilerine göre İzmir'de kişi başına düşen karbon ayak izi 4.2 ton olarak hesaplanmıştır ve bu oran Konak gibi merkezi ve yoğun nüfuslu ilçelerde daha da artmaktadır. Kopenhag ve Viyana gibi Avrupa şehirlerinde bu rakamlar 1.9-2.5 ton civarındadır. Bu fark, yerel yönetimlerin aktif rol alabileceği alanlara işaret etmektedir.

Ayrıca ulaşım sistemlerinin ekolojik olmayan yapısı sadece çevre değil, insan sağlığı üzerinde de doğrudan etkiler yaratmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) verilerine göre, trafik kaynaklı hava kirliliği yılda 7 milyon erken ölüme neden olmaktadır. Gençler, temiz hava ve güvenli ulaşım haklarını savunmakta iklim adaleti çerçevesinde yerel düzeyde çözüm talep etmektedir.

Gençlerin bu talepleri, sadece mevcut sorunlara karşı bir tepki değil; aynı zamanda daha yaşanabilir, sürdürülebilir ve adil bir kentsel yaşam talebidir. Çünkü gençlik dönemi, sosyal hareketlilik, eğitim ve iş fırsatlarına erişim açısından oldukça kritik bir evredir. Bu süreçte ulaşımın engelleyici değil, destekleyici olması gerekmektedir. Ayrıca, ekolojik ulaşım sistemlerinin geliştirilmesi yalnızca çevresel değil, ekonomik açıdan da gençlerin yaşam maliyetlerini düşürecekiktir. Bisiklet gibi düşük maliyetli ve erişilebilir ulaşım araçlarının yaygınlaştırılması, hem bireysel bütçeye katkı sunar hem de toplumsal sağlık giderlerini azaltır.

Bunun yanında, gençler dünyada yükselen iklim hareketlerinin aktif yürütücularıdır. Greta Thunberg'in başlattığı "Fridays for Future" hareketi vb. küresel inisiyatıfler, yerel düzeyde karşılık buldukça güç kazanmaktadır. Konak'taki gençlerin de bu küresel eğilimlerle paralel taleplerde bulunması, yerel yöneticilere sadece bir talep değil, aynı zamanda birlikte hareket etme çağrısıdır.

Kaynaklar: Türkiye Çevre Ajansı (2023). "Türkiye Karbon Ayak İzi Raporu", WHO, 2022

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Kent İçi Ulaşımın Ekolojik Olmaması ve Karbon Salımı

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

1. Bisiklet ve Mikromobilite Altyapısının Geliştirilmesi

Konak Belediyesi, kendi yetki alanında mevcut yaya yollarını ve bisiklet park alanlarını düzenleyerek bisiklet kullanımını teşvik etmelidir. Bu adım, yalnızca ulaşım sisteminin karbon ayak izini azaltmakla kalmayacak, aynı zamanda kent içindeki yaşam kalitesini de artıracaktır. Belediye ait kamu binaları, parklar ve meydanlar arasında güvenli bisiklet yolları yapılmalı; bu alanlarda kullanıcı dostu bisiklet kiralama istasyonları kurulmalıdır. Bu istasyonlar, sürdürülebilirlik anlayışı doğrultusunda güneş panelleriyle desteklenmeli ve 7/24 hizmet verecek şekilde tasarlanmalıdır. Özellikle Kemeraltı, Alsancak ve Hatay gibi yoğun insan trafigine sahip bölgeler pilot uygulama alanı olarak belirlenmeli ve üç yıl içerisinde ilçenin %60'ında bisiklet erişimi sağlanmalıdır. Bu tür bir dönüşüm, hem fosil yakıt kullanımını azaltacak hem de halk sağlığını koruyarak bireyleri aktif yaşam biçimlerine yönlendirecektir. Ayrıca, gençlerin okul ve kampüsler arası ulaşımını kolaylaştıracak bu yollar, ekonomik ve sağlıklı ulaşım seçenekleri sunarak genç nüfusun yaşamını doğrudan iyileştirecektir.

2. Elektrikli Araçlar İçin Şarj Noktalarının Kurulması

Konak Belediyesi, ilçenin belirli noktalarında – özellikle pazar yerleri, belediye otoparkları, spor kompleksleri ve park alanlarında – yeni elektrikli araç şarj istasyonları kurmalıdır. Bu istasyonlar, sürdürülebilirlik ilkesine uygun biçimde güneş enerjisi vb. yenilenebilir kaynaklarla çalıştırılmalı ve kullanıcıların erişimine açık tutulmalıdır. Bu tür altyapı yatırımları, bireyleri elektrikli araç kullanımına yönlendirecek; böylece hem bireysel karbon salımı azalacak hem de enerji tüketiminde dışa bağımlılık düşürülecektir. Gençler için bu altyapının görünürlük hale gelmesi, sürdürülebilir teknolojiye olan ilgiyi artıracak, yeşil girişimciliği ve çevre dostu inovasyonları teşvik edecektir.

Kaynaklar: 1- Amsterdam Municipality Sustainability Office (2021)
2-European Mobility Observatory (2022)

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Kent İçi Ulaşımın Ekolojik Olmaması ve Karbon Salımı

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

3. Bilinçlendirme ve Eğitim Faaliyetleri

Ulaşım alanındaki ekolojik dönüşümün başarıya ulaşabilmesi için toplumsal farkındalıkın artırılması şarttır. Bu kapsamında Konak Belediyesi, "Karbon Ayak İzimi Biliyorum" başlığıyla geniş katılımlı bir bilinçlendirme kampanyası başlatmalıdır. İlköğretimden başlayarak üniversitelere kadar tüm eğitim kademelerinde bu konuya ilgili atölyeler düzenlenmeli; kamu kurumlarında görevli personel için bilgilendirme oturumları planlanmalıdır. Sosyal medya, açık hava ilan panoları, yerel TV ve radyo kanalları gibi iletişim kanalları üzerinden yaygın tanıtım çalışmaları yapılmalıdır. Gençlerin aktif rol alacağı bu programlar, yalnızca bilgi aktarımı sağlayamayacak; aynı zamanda çevreye duyarlı yaşam biçimlerinin kalıcı hale gelmesini mümkün kılacaktır. Katılımcı genç bireyler, bu tür projelerin savunucusu ve sürdürücüsü olma potansiyeline sahiptir.

4. Belediye Araç Filosunun Elektrikli Araçlarla Yenilenmesi

Konak Belediyesi'nin kendi bünyesindeki hizmet araçlarının kademeli olarak elektrikli modellerle değiştirilmesi gerekmektedir. İlk aşamada çevre temizlik araçları, park-bahçe hizmeti araçları ve zabıta ekipmanları elektrikli hale getirilerek yıllık yaklaşık 90 tonluk bir karbon salımı azaltımı hedeflenebilir. Elektrikli araçlar yalnızca çevre dostu değil, aynı zamanda daha düşük bakım maliyeti ve daha uzun kullanım ömrü ile uzun vadede ekonomik açıdan da avantaj sağlamaktadır. Bu dönüşüm ayrıca, gençlere yönelik çevre dostu kamu hizmetlerinin görünürlüğünü artıracak ve iklim dostu yerel yönetim algısını güçlendirecektir.³

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Kent İçi Ulaşımın
Ekolojik Olmaması ve Karbon Salımı

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

5. Dijital Geri Bildirim ve Ulaşım İzleme Platformu

Belediye, vatandaşların ulaşım deneyimlerini anlık olarak paylaşabileceği, güzergah önerileri sunabileceği ve hizmet kalitesini değerlendirebileceği entegre bir dijital platform geliştirmelidir. Bu platform, hem mobil uygulama hem de web sitesi üzerinden erişilebilir olmalıdır. Kullanıcıların bildirimleri doğrudan veri havuzuna aktarılacak, ulaşım planlamalarında somut ve güncel bilgiler temel alınmalıdır. Ayrıca sistem, interaktif haritalar ve anket modülleriyle desteklenmeli; bu sayede yerel yönetim, halkın ihtiyaç ve bekłentilerine daha hızlı ve etkili şekilde yanıt verebilir. Özellikle gençlerin dijital teknolojilere olan yatkınlığı, bu platformun yaygın ve etkin kullanımını mümkün kılacak; onları ulaşım politikalarının şekillendirici aktörleri haline getirecektir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Kent İçi Ulaşımın Ekolojik Olmaması ve Karbon Salımı

Sonuç

Konak'ta ulaşımın ekolojik olmayan yapısı ve karbon salımı artık sadece bir çevre sorunu değil, doğrudan yaşanabilirlik meselesi haline gelmiştir. Bu politika önerisinde sunulan çözümler, Konak Belediyesi'nin kendi yetki alanında doğrudan hayatı geçirileceği mikro ölçekli uygulamaları kapsamaktadır. Bisiklet altyapısının güçlendirilmesinden paylaşımı yolculuk sistemlerinin teşvikine, gece seferlerinin artırılmasından halkı bilinçlendirme kampanyalarına kadar uzanan bu bütünlük adımlar; karbon salımını azaltmayı, yaşam kalitesini artırmayı ve Konak'ı daha dirençli bir kent haline getirmeyi amaçlamaktadır.

Ancak bu dönüşümün kalıcı ve etkili olabilmesi için ilçe belediyelerinin, büyükşehir belediyesine taleplerini iletmesi, süreci birlikte izlemesi ve kararları ortak şekilde alması büyük önem taşımaktadır. Ulaşım gibi altyapı temelli ve yüksek bütçeli konularda koordinasyonlu bir işbirliği modeli, kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlayacak, çözümlerin kent geneline yayılmasını mümkün kılacaktır.

Belediye hizmet araçlarının elektrikliye dönüştürülmesi ve dijital izleme sistemlerinin kurulması, yalnızca çevresel fayda sağlamakla kalmayacak; aynı zamanda kurumsal şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından da önemli kazanımlar doğuracaktır. Gençlerin sürece etkin katılımı ise, hem bu politikaların toplumsal meşruiyetini artıracak hem de uygulama süreçlerinin izlenmesi ve geliştirilmesinde katkı sağlayacaktır.

Konak'ta başlatılacak bu mikro düzey politikalar, zamanla makro ölçekte çevresel kazanımlar sağlayarak İzmir'in diğer ilçelerine de örnek olacaktır. Nihayetinde bu uygulamalar, Türkiye genelindeki yerel yönetimlerin iklim dostu politikalar üretme süreçlerini teşvik edecek, sürdürülebilir kentleşme adına önemli bir adım teşkil edecektir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İKLİM İÇİN GENÇLİK HAREKETİ YOUTH ACT4CLIMATE

Bu Politika Önerisi Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle "Sivil Katılım Hibe Programı" kapsamında hazırlanmıştır. Bu metin içeriği yalnızca Sosyal İklim Derneği sorumluluğundadır, UNDP ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

www.youthact4climate.org

